

בבא קמא מ

ת"ר: **שור חרש שוטה וקטן שנגח - רבי יעקב משלם חצי נזק**
שאלה: במאי עסקינן?

- אי בתם, פשיטא, דכ"ע נמי ח"נ הוא דמשלם!
- ואי במועד,
 - אי דעבדי ליה שמירה, כלל כלל לא בעי לשלומי!
 - ואי דלא עבדי ליה שמירה, כוליה נזק בעי שלומי!

2 תשובות – רבא ואבוי:

ר' יעקב סבר כ:	רבא	אבוי
מדובר במקרה	שור מועד, דעבדי שמירה פחותה ולא עבדי ליה שמירה מעולה	שור מועד ולא נטריה כלל
ר' יעקב סבר כ:	כרבי יהודה - דאמר: צד תמות במקומה עומדת כרבי יהודה - דאמר: מועד סגי ליה בשמירה פחותה כרבנן - דאמרי: מעמידין אפוטרופוס לתם לגבות מגופו. (משלם את החלק של שור תם)	סבר כר' יהודה בחדא , דאילו ר' יהודה סבר: צד תמות במקומה עומדת ופליג עליה בחדא , דאילו רבי יהודה סבר: מעמידין להן אפוטרופוס לתם לגבות מגופו, ור' יעקב סבר: אין מעמידין, ולא משלם אלא פלגא דמועד. (משלם את החלק של שור מועד)
קושי על רבא	ולא פליגי ר' יעקב ור' יהודה? והתניא: שור של חרש שוטה וקטן שנגח ר' יהודה מחייב, ור' יעקב אומר: חצי נזק הוא דמשלם	
2 תירוצים	אמר רבה בר עולא: מה שמחייב ר' יהודה פירש ר' יעקב. (הם לא חולקים) רבינא אמר: רשות משנה איכא בינייהו, כגון דהוה מועד, ונתפקח החרש, ונשתפה השוטה, והגדיל הקטן - ר"י סבר: הרי הוא בחזקתו, ר' יעקב סבר: רשות משנה.	
קושי על רבא	אלא לרבא דאמר לא פליגי, אדמוקי לה במועד נוקמא בתם, לר' יהודה - דעבד ליה שמירה פחותה ולא עבד ליה שמירה מעולה לר"א בן יעקב - דלא עביד ליה שמירה כלל! דתניא, ר"א בן יעקב אומר: אחד תם ואחד מועד ששמן שמירה פחותה - פטורין, והא קמ"ל ר' יעקב, דמעמידין להן אפוטרופין לתם לגבות מגופו!	
תירוץ	חדא דאית ביה תרתי טעמא	

ת"ר: **אפוטרופסים משלמין מן העלייה, ואין משלמין כופר.**

שאלה: מאן תנא כופרא כפרה, ויתמי לאו בני כפרה נינהו?

תשובה: א"ר חסדא: ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא; דתניא:

ועת פגיון פשא

ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה	תנא קמא	
דמי מזיק	דמי ניזק	
כופרא כפרה	כופרא ממונא הוא	תשובה
בדמזיק שיימינן	בדניזק שיימינן	דחייה – כולי עלמא כופרא כפרה
ועת פגיון פשא כתיב. תגובת תנא קמא לשיטתם: אין! פגיון פשא כתיב, מיהו כי שיימינן - בדניזק שיימינן.	נאמרה שיתה למטה ונאמרה שיתה למעלה, מה להלן בדניזק, אף כאן בדניזק	

שמות פרק כא

(כב) וְכִי יִנְצוּ אֲנָשִׁים וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה וַיֵּצְאוּ יִלְדֶיהָ וְלֹא יִהְיֶה אֶסּוֹן עָנּוֹשׁ יַעֲנֹשׁ כַּאֲשֶׁר יוֹשִׁית עָלֶיהָ בַּעַל הָאִשָּׁה וְנָתַן בְּפָלְלִים:

(כט) וְאִם שׁוֹר נִגָּח הוּא מִתְמַל שְׁלֶשֶׁם וְהוּעֵד בְּבָעָלֶיהָ וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ וְהָמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלֶיהָ יוּמָת:

(ל) **אם כפר יושית עליו ונתן פדיון נפשו** ככל אשר יושית עליו:

ת"ר :

שאלו בחזקת תם	ונמצא מועד	בעלים משלמין חצי נזק, ושואל משלם חצי נזק
הועד בבית שואל	והחזירו לבעלים	בעלים משלמין חצי נזק, ושואל פטור מכלום

שאלות על המקרה הראשון – למה השואל חייב חצי נזק?

שאלה	תשובה
לימא ליה : תורא שאילי, אריא לא שאילי!	הכא במאי עסקינן - שהכיר בו שהוא נגחן
ונימא ליה : תם שאילי, מועד לא שאילי!	משום דא"ל : סוף סוף, אי תם הוה - פלגא נזקא בעית שלומי, השתא נמי זיל שלים פלגא נזקא.
ונימא ליה : אי תם הוה משתלם מגופו!	משום דא"ל : סוף סוף, את לאו תורא בעית שלומי לדידי?
ונימא ליה : אם תם הוה מודינא ומפטרינא! ואפילו למ"ד פלגא נזקא ממונא נימא ליה : אי תם הוא, הוה מעריקנא ליה לאגמא!	הכא במאי עסקינן - כגון דאקדים בי דינא ותפסיה. <u>קושי</u> : אי הכי, בעלים אמאי משלמים חצי נזק? נימא ליה : אתפסתיא לתוראי בידא מאן דלא מצינא לאשתעווי דינא בהדיה! <u>תירוץ</u> : משום דא"ל : אי אהדרתיא ניהלך, לאו מינך הוה שקלי ליה? <u>קושי</u> : ונימא ליה : אי אהדרתיא ניהליה, הוה מעריקנא ליה לאגמא! <u>תירוץ</u> : משום דא"ל : סוף סוף לאו מעלייה הוה משתלמי? <u>קושי</u> : הניחא היכא דאית ליה נכסי, היכא דלית ליה נכסי מאי איכא למימר? <u>תירוץ</u> : משום דא"ל : כי היכא דמשתעבדנא לדידך, הכי נמי משתעבדנא להאיך, מדרי' נתן ; דתניא, רבי נתן אומר : מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו, מנין שמוציאין מזה ונותנים לזה? ת"ל : וטען אשכח פסא לו.

סתירה בין שני חלקי הברייתא :

הועד בבית שואל והחזירו לבעלים - בעלים משלמין חצי נזק, ושואל פטור מכלום. סיפא רשות משנה, רישא **שאלו בחזקת תם ונמצא מועד בעלים משלמין חצי נזק, ושואל משלם חצי נזק** רשות אינה משנה!
פתרון 1 : א"ר יוחנן : תברא, מי ששנה זו לא שנה זו.
פתרון 2 : רבה אמר : מדרישא רשות אינה משנה, סיפא נמי רשות אינה משנה, וסיפא היינו טעמא, משום דא"ל : לאו כל כמינך דמיעדת ליה לתוראי.
פתרון 3 : רב פפא אמר : מדסיפא רשות משנה, רישא נמי רשות משנה, ורישא היינו טעמא, משום דכל מקום שהולך - שם בעליו עליו.